

LAKIALOITE 57/2010 vp

Laki rikoslain 17 luvun 18 ja 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan, että rikoslain lapsipornografiaa koskevia rangaistussäännösten tunnusmerkistöjä täsmennettäisiin siten, että myös muiden kuin todellisuuspohjaisten, lapsen sukupuolisiveellisyyttä loukkaavien kuvien levittämisen rangaistavuus tulee selvästi esille lain tekstimuodossa. Sisällöllisen johdonmukaisuuden vuoksi myös sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapidon rangaistavuudelta tulisi poistaa edellytys, että kuva-

tallenne on todellisuudenmukainen. Lapsen suojelemisen näkökulmasta myös esimerkiksi maa-laamalla, piirtämällä tai muulla vastaavalla tavalla valmistetut lapsen sukupuolisiveellisyyttä loukkaavat kuvat voivat antaa viestin, että lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin suhtaudutaan hyväksyvästi. Tämä ei ole tavoiteltavaa, minkä vuoksi tällaisten muiden kuin todellisuuspohjaisten kuvien levittäminen ja hallussapito tulee selvästi kriminalisoida.

PERUSTELUT

Lasten sarjakuvalehtien joukossa voidaan myydä ilmeistä lapsipornoa sisältäviä sarjakuvakirjoja. Jotta näiden teosten myyntiin voitaisiin puuttua, on syytä selkeyttää tältä osin lainsäädäntöä. Myynnin rajoittaminen on tarpeen lasten suojelemiseksi sekä suoraan että välillisesti. Tällaisten kirjojen lukeminen on vahingollista lapsille ja antaa yllykkeitä pedofiliaan taipuvaisille aikuisille.

Rikoslain (39/1889) 17 luvun 18 §:n 1 momentin mukaan sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittämisestä on tuomittava se, joka valmistaa, pitää kaupan tai vuokrattavana, vie maasta, tuo maahan tai Suomen kautta muuhun maahan taikka muuten levittää kuvia tai

kuvatallenteita, joissa sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasti esitetään esimerkiksi lasta. Pykälän 4 momentin mukaan lapsena pidetään kahdeksaatoista vuotta nuorempaa henkilöä sekä henkilöä, jonka ikää ei voida selvittää mutta jonka on perusteltua syytä olettaa olevan kahdeksaatoista vuotta nuorempi.

Pykälää koskevan hallituksen esityksen perusteluissa (HE 6/1997 vp, s. 147/I) lähdettiin siitä, että muut kuin todelliset kuvat ja kuvatallenteet kuuluvat rangaistavuuden piiriin vain poikkeuksellisesti: "...Rangaistussäännöksen tarkoituksena on suojata lasta sukupuolisiveellisyyttä loukkaavilta teoilta. Tämän vuoksi ei ole tarpeellista yleisesti ottaa rangaistus-

säännöksen piiriin maalaamalla, piirtämällä tai muulla vastaavalla tavalla valmistettuja kuvia. Tällä tavoin valmistunut kuva kuuluu säännöksen alaan vain, jos lasta on käytetty kuvan mallina valokuvan ottamiseen rinnastettavalla tavalla ja lopputuloksesta selvästi ilmenee sen esittävän lasta sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasti."

Tämä lain perusteluissa esitetty rajausta ei ilmene säännöksen sanamuodosta. Hallituksen esityksestä antamassaan mietinnössä eduskunnan lakivaliokunta totesikin selvyden vuoksi, että sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittäminen ei edellytä, että kuvien tai kuvatalenteiden tulisi olla todellisuuspohjaisia (LaVM 3/1998 vp, s. 18/II). Valiokunta totesi säännöksen perustelujen olevan tältä osin virheelliset.

Rikoslain 17 luvun 18 §:n 1 ja 4 momenttia tarkasteltaessa säännösten sanamuodon ja lakivaliokunnan perustelulausuman perusteella sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittämisen voidaan tulkita jo nykyisin koskevan myös sellaisia kuvia ja kuvatalenteita, jotka eivät ole todellisuuspohjaisia. Selvyden vuoksi rikoslain 17 luvun 18 §:n 4 momentissa tulisi kuitenkin säätää, että 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun teon rangaistavuus ei edellytä sitä, että kuva taikka kuvatalenne tai -tiedosto on todellisuudenmukainen.

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapitoa koskevassa rikoslain

17 luvun 19 §:ssä rangaistavuus ulotetaan ainoastaan todellisuudenmukaisiin kuvatalenteisiin. On vaikeaa löytää perusteita rikoslain 17 luvun 18 ja 19 §:n eroille. Johdonmukaisuusnäkökohdat puhuvat pikemminkin sen puolesta, että lapsipornografian hallussapidon kriminalisoinnin tulisi koskea samanlaista materiaalia kuin esimerkiksi lapsipornografian levittämistä koskevan kriminalisoinnin. Hallussapitokriminalisointi perustuu ennen kaikkea pyrkimykseen vaikuttaa lapsipornografian kysyntään ja sitä kautta lasten riskiin joutua pornografian valmistuksen ja samalla seksuaalisen hyväksikäytön uhreiksi. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi rangaistavuuden ulottaminen myös muihin kuin todellisuudenmukaisiin kuvatalenteisiin on kannatettavaa.

Myös piirretty, maalattu tai muulla vastaavalla tavalla valmistettu lapsipornografia voi aiheuttaa haittaa käyttäjälleen, vaikka sen tekemisessä ei olisikaan lapsiuhria. On täysin mahdollista, että esimerkiksi sarjakuvan muodossa esitetty lapsipornografia altistaa pedofiliaan taipuvaista henkilöä edelleen syvemmälle lapsipornoaddiktioon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 17 luvun 18 ja 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 19 §, sellaisena kuin se on laissa 650/2004, ja lisätään 17 luvun 18 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 650/2004, uusi 5 momentti seuraavasti:

18 §

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittäminen

teon rangaistavuus ei edellytä sitä, että kuva taikka kuvatalenne on todellisuudenmukainen.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun

19 §

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapito

Joka oikeudettomasti pitää hallussaan valokuvaa, videonauhaa, elokuvaa tai muuta kuvataideteosta, jossa esitetään 18 §:n 4 momentissa tarkoitettua lasta sukupuoliyhteydessä tai siihen rinnastettavassa seksuaalisessa kanssakäymisessä taikka muulla sukupuolisiveellisyyttä ilmei-

sen loukkaavalla tavalla, on tuomittava *sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Teon rangaistavuus ei edellytä sitä, että kuva taikka kuvataideteos on todellisuudenmukainen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Helsingissä 9 päivänä syyskuuta 2010

Päivi Räsänen /kd
Tarja Tallqvist /kd